

XIV KONKURS WIEDZY OBYWATELSKIEJ I EKONOMICZNEJ

TEST ETAPU SZKOLNEGO, 3 LISTOPADA 2016 R.

ARKUSZ ZADAŃ

- Sprawdź, czy:
  - arkusz z zadaniami zawiera 7 stron.
  - karta odpowiedzi zawiera 2 strony.Ewentualne braki lub błędy zgłoś nauczycielowi przed rozpoczęciem rozwiązywania testu.
- Zakoduj kartę odpowiedzi kodem przydzielonym przez członka komisji.
- Wszystkie odpowiedzi – zarówno na zadania zamknięte jak i otwarte – zaznacz lub zapisz na karcie odpowiedzi. Pamiętaj! Ocenie podlega tylko karta odpowiedzi.
- W każdym zadaniu zamkniętym tylko jedna odpowiedź jest poprawna. Przed dokonaniem wyboru, przeanalizuj wszystkie podane odpowiedzi i wybierz najbardziej trafną z nich. W przypadku wybrania większej liczby odpowiedzi lub niewybrania żadnej otrzymasz 0 punktów za zadanie.
- Maksymalnie możesz zdobyć 40 punktów.
- Czas przeznaczony na rozwiązanie zadań oraz przeniesienie wszystkich odpowiedzi na kartę odpowiedzi to 75 minut.
- Po zakończeniu pisania oddaj nauczycielowi tylko kartę odpowiedzi. Arkusz zadań zabierz ze sobą.

ZASADY WYPEŁNIANIA KARTY ODPOWIEDZI

- Rozwiązania zaznaczaj/zapisuj czarnym lub niebieskim długopisem lub piórem. Nie używaj korektora.
- Odpowiedź na dane zadanie zamknięte zaznacz dokładnie zamalowując kratkę znajdującą się po lewej stronie litery odpowiedzi, np. gdy wybrałeś A:

1. A B C D

Kratka powinna być zamalowana jak najpełniej. Staraj się nie wykraczać poza jej obręb. Jeśli się pomylisz, błędne zaznaczenia zaznacz kółkiem i zamaluj inną odpowiedź:

1. A B C D

Błędna odpowiedź możesz zaznaczyć tylko raz.

- Rozwiązania zadań otwartych zapisz czytelnie w wyznaczonych miejscach. Pomyłki przekreślaj.
- Prosimy cię o zachowanie czystości i schludności karty odpowiedzi. W szczególności zwróć uwagę, aby:
  - nie nanosić jakichkolwiek znaków poza kratkami,
  - nie używać ołówka i gumki,
  - nie zginać karty.

Zaznacz jedną prawidłową odpowiedź.

Zadanie 1. (0-1)

Rozstrzygnij o prawdziwości poniższego zdania.

Człowiek pełni kilka ról społecznych w swoim życiu. Każda rola wiąże się z określonymi oczekiwaniami dotyczącymi zachowania jednostki.

A. prawda

B. fałsz

Zadanie 2. (0-1)

Czy kierowanie się przy obsadzaniu stanowisk publicznych kryterium znajomości zamiast kryterium kompetencji jest formą korupcji?

A. tak

B. nie

Zadanie 3. (0-1)

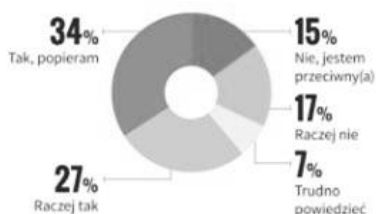
Obecność której z poniższych instytucji bądź którego organu jest przejawem zasady decentralizacji państwa?

- A. rada gminy
B. Trybunał Konstytucyjny
C. Najwyższa Izba Kontroli
D. Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji

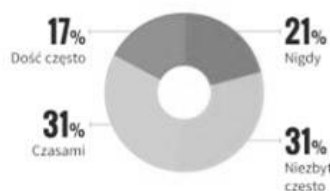
Zapoznaj się z poniższym materiałem i, jeśli będzie to zasadne, wykorzystaj go do rozwiązania zadań 4-8.

Pojawił się projekt wprowadzenia zakazu handlu w niedzielę. Otwarte mogłyby być tylko te sklepy, w których sprzedaje sam właściciel. Wyjątkiem mają być też m.in. stacje benzynowe, piekarnie, kioski, apteki. Część niedziel ma być wyłączona spoza zakazu.

Czy popiera Pan(i) wprowadzenie zakazu handlu w niedzielę na takich zasadach?

Jak często bywają takie sytuacje, że robi Pan(i) zakupy w niedzielę?

Źródło: <http://kurier.pap.pl/depesza/168675/> z dn. 30.09.2016.

Wyjaśnienie danych na wykresie słupkowym:

- po lewej stronie umieszczono nazwy grup, na które wprowadzony zakaz może mieć wpływ

- pierwsza liczba oznacza odsetek respondentów, którzy uważają, że wprowadzenie zakazu handlu w niedzielę będzie zdecydowanie korzystne dla danej grupy

- druga liczba oznacza odsetek respondentów, którzy uważają, że wprowadzenie zakazu handlu w niedzielę będzie miało zdecydowanie korzystny lub raczej korzystny wpływ na daną grupę.

Czy, Pana(i) zdaniem, wprowadzenie zakazu handlu w niedzielę będzie korzystne dla:

Zadanie 4. (0-1)

Opierając się na przedstawionych wyżej danych, rozstrzygnij o prawdziwości poniższego zdania.

Liczba zdecydowanych zwolenników wprowadzenia zakazu handlu w niedzielę jest większa niż liczba zdecydowanych przeciwników tego zakazu.

- A. prawda
B. fałsz

Zadanie 5. (0-1)

Która z poniższych wartości procentowych wskazuje odsetek respondentów, którym zdarza się robić zakupy w niedzielę (niezależnie od częstotliwości)?

- A. 17%
B. 31%
C. 48%
D. 79%

Zadanie 6. (0-1)

Która z grup, zdaniem respondentów (największego ich odsetka), zdecydowanie skorzysta z wprowadzenia zakazu handlu w niedzielę?

- A. duże sklepy
B. społeczeństwo
C. właściciele małych sklepów
D. osoby zatrudnione w handlu

Zadanie 7. (0-1)

2 września 2016 r. na ręce Marszałka Sejmu złożony został obywatelski projekt ustawy o ograniczeniu handlu w niedzielę. Co najmniej ilu obywateli posiadających prawo wybierania do Sejmu musiało złożyć podpisy pod projektem ustawy, aby Sejm mógł zacząć nad nim pracę?

- A. 0
B. 25 000
C. 100 000
D. 500 000

Zadanie 8. (0-1)

Uzupełnij poniższe zdanie.

Wprowadzenie zakazu najczęściej popierają (1) (81 proc.), najwięcej jego przeciwników jest wśród (2) (53 proc.), a także wśród kadry kierowniczej i specjalistów (48 proc.).

- A. (1) pracownicy usług (np. pracownicy w centrach handlowych), (2) właściciele firm
B. (1) właściciele firm, (2) pracowników usług (np. pracowników w centrach handlowych)

Zapoznaj się z poniższym materiałem i, jeśli będzie to zasadne, wykorzystaj go do rozwiązania zadań 9-11.

Tabela 1

Potencjalne elektoraty	Która z wymienionych stacji, który z programów jest głównym źródłem Pana(i) codziennych informacji o wydarzeniach w kraju i na świecie?									
	Fakty, inne programy TVN (poza TVN24)	TVN24	Wiadomości, Teleexpress, inne programy TVP1	Panorama, inne programy TVP2	TVP Info	Wydarzenia, inne programy Polsatu	Telewizja Trwam/Radio Maryja	Telewizja Republika	Żadna z nich/ nie oglądam telewizji	Trudno powiedzieć
w procentach										
PiS (wraz z SP i PR)	12	6	38	3	17	10	6	2	5	2
PO	36	29	15	1	4	10	0	0	5	1
Nowoczesna										
Ryszarda Petru	32	38	9	1	3	9	0	0	6	3
Kukiz'15	20	13	25	3	10	14	0	0	12	4
PSL	25	10	32	2	10	17	2	0	2	2
SLD	19	37	24	1	4	9	0	0	4	1
Partia Razem	30	22	8	0	10	12	0	0	18	0
KORWIN	8	13	15	3	5	12	0	7	36	2
Trudno powiedzieć	26	17	18	4	8	11	1	0	12	3
Niezamierzający głosować	25	12	25	4	7	14	1	0	7	5

Powyższa tabela przedstawia preferencje zwolenników partii politycznych w stosunku do programów informacyjnych, które oglądają. Dane dotyczące partii Solidarna Polska i Polska Razem przedstawiono łącznie z danymi dotyczącymi partii Prawo i Sprawiedliwość. Na potrzeby rozwiązania zadań wszystkie te ugrupowania należy traktować jako jedną partię polityczną.

Źródło: http://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2016/K_116_16.PDF z dn. 30.09.2016.

Zadanie 9. (0-1)

Przez jakich nadawców emitowane są programy informacyjne, które są głównym źródłem codziennych informacji dla większości zwolenników Prawa i Sprawiedliwości (wraz z SP i PR)?

A. nadawcy prywatni

B. nadawcy publiczni

Zadanie 10. (0-1)

Zwolennicy ilu komitetów wyborczych, które wprowadziły swoich przedstawicieli do Sejmu, najczęściej oglądają programy informacyjne TVP1?

A. 1

B. 2

C. 3

D. 4

Zadanie 11. (0-1)

Która z poniższych grup najczęściej nie ogląda telewizji lub ma inne źródła informacji o wydarzeniach w kraju i na świecie?

A. zwolennicy partii rządzącej

B. zwolennicy opozycji parlamentarnej

C. zwolennicy partii spoza parlamentu, o skrajnych poglądach prawicowych

Zadanie 12. (0-1)

Przyporządkuj informacje biograficzne do osób, których one dotyczą.

Osoby:

1. Wojciech Jaruzelski

2. Antoni Macierewicz

3. Tadeusz Mazowiecki

4. Lech Wałęsa

Informacje biograficzne:

A. premier Polski w latach 1989-1991

B. Prezydent RP w latach 1990-1995

C. członek NSZZ „Solidarność”, Prezydent RP w latach 2010-2015

D. współtwórca Komitetu Obrony Robotników, Minister Obrony Narodowej od 2015 r.

E. Prezydent RP w latach 1989-1990, jeden z przywódców Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej

A. 1-A, 2-D, 3-C, 4-B

B. 1-D, 2-A, 3-B, 4-C

C. 1-E, 2-D, 3-A, 4-B

D. 1-E, 2-D, 3-B, 4-C

Zapoznaj się z poniższą mapą i tekstem i, jeśli będzie to zasadne, wykorzystaj je do rozwiązania zadań 13-19.

Województwo środkowopomorskie

O jego powstaniu mówi się już od trzynastu lat. Mieszkańcom Koszalina i Słupska nie podobało się, że od kiedy ich miasta znalazły się w strukturach województwa pomorskiego (od 1999 roku), najwięcej pieniędzy szło na rozwój trójmiejskiej metropolii, a dla nich nie zostaje wiele.

Do sprawy powrócono dopiero w 2005 roku, kiedy wybory wygrało PiS i zawiązało koalicję m.in. z Samoobroną, na której czele stał pochodzący spod Koszalina Andrzej Lepper. I wtedy jednak się nie udało - utworzenie nowego województwa okazało się zbyt kosztowne.

Ale temat znów nie umarł. Kilkakrotnie o utworzeniu m.in. województwa środkowopomorskiego mówił lider PiS Jarosław Kaczyński - także podczas ostatniej kampanii wyborczej. Jego partia wybory wygrała, dziś rządzi samodzielnie, więc powstanie nowych województw wydaje się naprawdę możliwe. - Istnienie w regionie koszalińskim ośrodka administracyjnego na poziomie wojewódzkim pomogłoby w rozwoju tej części ojczyzny - mówił we wrześniu w Koszalinie Kaczyński.

Nowe województwo miałyby zostać wykrojone z zachodniopomorskiego, pomorskiego oraz kawałka Wielkopolski (powiat złotowski), ze stolicą w Koszalinie i siedzibą sejmiku w Słupsku. Oczywiście nie wszyscy są za - niektórzy eksperci przekonują, że utworzenie nowego województwa jest ekonomicznie nieopłacalne. Protestują też Kaszubi, którzy zostaliby podzieleni.

W 2014 roku za był kandydat na prezydenta Słupska, a dziś jego prezydent Robert Biedroń. - Wtedy był to ostatni dzwonek na tego typu krok, bo nie zostały jeszcze podzielone środki unijne - mówi teraz. I dodaje, że dziś „potrzebny jest pakt dla Słupska i Koszalina, który ożywi te podregiony, sprawi, że odzyskamy poczucie godności”.

Źródło: Gazeta Wyborcza, *PiS chce na nowo podzielić Polskę. Będą nowe województwa?* z dn. 15.10.2016. Artykuł został opublikowany 07.12.2015.

PLANOWANE NOWE WOJEWÓDZTWA NOWY PODZIAŁ WOJEWÓDZTW WEDŁUG POMYSŁU PRAWA I SPRAWIEDLIWOŚCI

Zadanie 13. (0-1)

Konkurs Wiedzy Obywatelskiej i Ekonomicznej, w którym bierzesz udział, odbywa się w województwach dolnośląskim, kujawsko-pomorskim, małopolskim, opolskim, podkarpackim, podlaskim i wielkopolskim. Spośród poniższych miast wybierz to, które nie jest stolicą żadnego z wymienionych województw.

- A. Kielce   B. Rzeszów   C. Białystok   D. Bydgoszcz

Zadanie 14. (0-1)

Wskaż to istniejące obecnie województwo, w którym siedziba wojewody i siedziba sejmiku wojewódzkiego znajduje się w innych miastach.

- A. lubuskie   B. pomorskie   C. środkowopomorskie   D. zachodniopomorskie

Zadanie 15. (0-1)

Który z podanych argumentów pojawia się w tekście jako argument za utworzeniem nowego województwa?

- A. nowe województwo spełniłoby ambicje lokalnych polityków
B. powstanie nowego województwa zwiększyłoby szanse rozwojowe regionu
C. powstanie nowego województwa wymusiłoby nowy podział środków europejskich

Zadanie 16. (0-1)

Do czego najczęściej odwołują się przytoczone w powyższym tekście argumenty przeciw powstaniu nowego województwa?

- A. kwestii finansowych   B. sporów terytorialnych   C. problemów organizacyjnych

Zadanie 17. (0-1)

Zgodnie ze Słownikiem Języka Polskiego PWN, enklawa to „terytorium państwa lub jego części ze wszystkich stron otoczone przez terytorium innego państwa” lub ogólniej „teren otoczony obszarem o innym charakterze”. Które z rozważanych nowych województw przedstawionych na mapie stanowiłoby enklawę?

- A. warszawskie   B. częstochowskie   C. środkowopomorskie

Zadanie 18. (0-1)

Czym różni się jednostka samorządu terytorialnego od państwa?

- A. posiadaniem terytorium: jednostka samorządu terytorialnego go nie posiada, a państwo posiada
B. sprawowaniem władzy: organy jednostek samorządu terytorialnego nie sprawują władzy nad osobami je zamieszkującymi, a organy państwa ją sprawują
C. suwerennością władzy: władza organów jednostek samorządu terytorialnego jest ograniczona przez prawodawstwo krajowe, a władza państwowa jest najwyższym rodzajem władzy nad danym terytorium

Zadanie 19. (0-1)

Wskaż organ, którego opis zawarty jest poniżej.

Jest to przedstawiciel rządu w województwie. Powołany zostaje przez Prezesa Rady Ministrów. Dba m.in. o to, aby działania samorządu terytorialnego nie naruszały prawa.

- A. starosta   B. wojewoda   C. sejmik wojewódzki   D. marszałek województwa

Zadanie 20. (0-1)

Wskaż, które wybory odbywają się najrzadziej. Przyjmij założenie, że kadencja żadnego z poniższych organów/instytucji nie została skrócona.

- A. wybory do rady gminy   B. wybory Prezydenta RP   C. wybory do Sejmu i Senatu

Zapoznaj się z poniższym materiałem i, jeśli będzie to zasadne, wykorzystaj go do rozwiązania zadania 21.

Źródło: <http://www.polityka.pl/galerie/rysunkisatyryczne/1604601,30.rysuje-andrzej-mleczko-2015-r.read> z dn. 30.09.2016.

Zadanie 21. (0-1)

Jaki rodzaj demokracji został przedstawiony na powyższym rysunku?

- A. liberalna   B. większościowa

Zadanie 22. (0-1)

Wskaż, w którym z poniższych ustrojów władza w największym stopniu kontroluje życie prywatne i światopogląd obywatela.

- A. demokracja   B. autorytaryzm   C. totalitaryzm

Zadanie 23. (0-1)

Przyjęty uchwałą rady miasta budżet Białegostoku na 2016 r. zakładał uzyskanie dochodów w wysokości ok. 1438 mln zł i poniesienie wydatków w wysokości ok. 1480 mln zł. Jakie zjawisko wystąpiło w budżecie Białegostoku na 2016 r.?

- A. deficyt budżetowy   B. nadwyżka budżetowa

Zadanie 24. (0-1)

Mieszkańcy miasta Dębowa postanowili wyrazić swój sprzeciw wobec planowanej wycinki dębów w okolicznych lasach. Zorganizowali przemarsz z hasłami spod placu Stołowego pod urząd miasta. Jak nazywa się taka forma wyrażenia protestu?

- A. wiec   B. pikiet   C. petycja   D. demonstracja

Zadanie 25. (0-1)

Wskaż osobę pełniącą funkcję Marszałka Sejmu w listopadzie 2016 r.

- A. Beata Kempa   B. Marek Kuchciński   C. Stanisław Karczewski   D. Witold Waszczykowski

Zadanie 26. (0-1)

Wskaż organ, który nie jest elementem systemu trójpodziału władzy w Polsce.

- A. Senat   B. Prezydent RP   C. Trybunał Konstytucyjny   D. Najwyższa Izba Kontroli

Zadanie 27. (0-1)

Uszereguj akty prawne od aktów najwyższego do aktów najniższego rzędu (tj. zacznij od tych aktów prawnych, z którymi muszą być zgodne kolejne akty prawne).

1 - ustawa

2 - rozporządzenie

3 - Konstytucja

4 - uchwała sejmiku województwa

A. 1, 3, 2, 4

B. 3, 1, 2, 4

C. 3, 1, 4, 2

D. 3, 2, 4, 1

Zapoznaj się z poniższymi zdjęciami, a następnie rozwiąż zadanie 28.

A

B

C

D

Źródło (w kolejności przypadkowej): KPRM, Nowoczesna.org z dn. 10.10.2016 r.

Zadanie 28. (0-1)

Wskaż osobę będącą jednym z liderów opozycji parlamentarnej.

A.

B.

C.

D.

Zadanie 29. (0-1)

Jaki rodzaj mniejszości stanowią Romowie mieszkający w Polsce?

A. etniczną

B. narodową

C. religijną

Zadanie 30. (0-1)

W trakcie jednego z przemarszów organizacji skrajnie prawicowej padło hasło „Polska czysta, Polska biała, bez Araba i pedała”. Do której postawy w największym stopniu odnosi się przytoczone hasło?

A. patriotycznej

B. ksenofobicznej

C. kosmopolitycznej

Zadanie 31. (0-1)

Laureatem Pokojowej Nagrody Nobla w 2016 r. został Juan Manuel Santos. Został nagrodzony za „jego zdecydowane wysiłki zmierzające do zakończenia ponad 50-letniej wojny domowej” w swoim kraju. O jakim kraju mowa?

A. Kuba

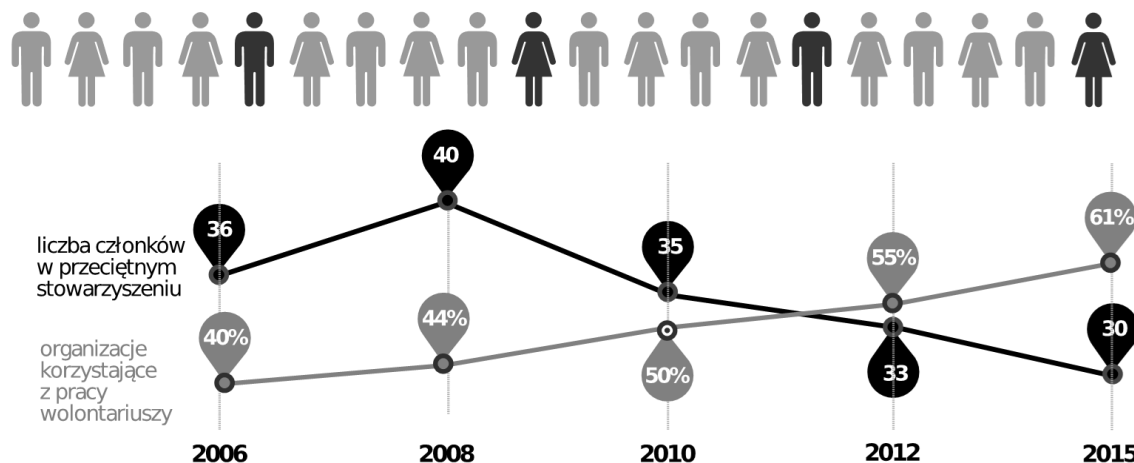
B. Meksyk

C. Kolumbia

D. Wenezuela

Zapoznaj się z poniższą infografiką i, jeśli będzie to zasadne, wykorzystaj ją do rozwiązania zadań 32-35.

Jedna piąta Polaków poświęca swój czas na pracę społeczną w organizacjach pozarządowych

Źródło: Polskie Organizacje Pozarządowe 2015, Stowarzyszenie Klon/Jawor z dn. 20.09.2016.

Zadanie 32. (0-1)

Spośród podmiotów wymienionych poniżej wybierz ten, który nie jest przykładem organizacji pozarządowej.

- A. fundacja   B. harcerstwo   C. stowarzyszenie   D. samorząd gminny

Zadanie 33. (0-1)

Który rodzaj lub które rodzaje stowarzyszenia mogą założyć minimum 3 pełnoletnie osoby?

- A. zwykłe   C. zarówno zwykłe jak i rejestrowane
B. rejestrowane   D. żadne ze wskazanych

Zadanie 34. (0-1)

W oparciu o dane przedstawione w infografice wskaż, która cecha sektora pozarządowego w Polsce wykazywała się niezmienną tendencją w latach 2006-2015.

- A. liczba członków przeciętnego stowarzyszenia
B. odsetek organizacji korzystających z pracy wolontariuszy
C. odsetek Polaków poświęcających czas pracy społecznej w organizacjach pozarządowych

Zadanie 35. (0-1)

Zgodnie z art. 58 Konstytucji RP, „Każdemu zapewnia się wolność zrzeszania się”. Wskaż w jaki sposób korzystasz z tej wolności poprzez podanie przykładu konkretnej organizacji społecznej (np. charytatywnej, obywatelskiej, sportowej, samorządowej), której jesteś członkiem.

Zadanie 36. (0-1)

Kasia i Tomek mają dwójkę dzieci: 11-letnią Tosię i 15-letniego Janka. Rodzina planuje niedzielną wycieczkę. Napisz, który ze sposobów podjęcia decyzji (głosowanie, decyzja lidera, konsensus) o tym, dokąd uda się rodzina, jest twoim zdaniem najlepszy. Uzasadnij swoje zdanie, podając dwa argumenty.

Zadanie 37. (0-1)

Wskaż przykład konfliktu ról społecznych, jaki mógłby przydarzyć się tobie lub osobie w twoim wieku. Opisz, na czym ten konflikt mógłby polegać.

Zadanie 38. (0-1)

Wskaż przykłady dwóch konkretnych działań, które twoim zdaniem powinny zostać zrealizowane przez samorząd uczniowski w twojej szkole. Uzasadnij, czemu twoim zdaniem podjęcie takich działań jest potrzebne.

Zadanie 39. (0-1)

Kilkoro koleżanek i kolegów z twojej klasy nie chce wziąć udziału w wyborach na członków zarządu samorządu uczniowskiego. Twierdzą, że oddane przez nich głosy nie zmienią wyniku wyborów. Poza tym są zdania, że zarząd i tak nie może niczego zmienić w szkole, więc głosowanie nie ma sensu. Sformułuj po jednym kontrargumentem, który będzie odpowiedzią na opinie koleżanek i kolegów i ponadto będzie mógł przekonać ich do wzięcia udziału w wyborach.

Zadanie 40. (0-1)

Przedstaw swoje stanowisko w sprawie wprowadzenia zakazu handlu w niedzielę, o którym mowa w materiale do zadań 4-8. Poprzyj je dwoma argumentami.

Zad.	Odp.	Umiejętności	Wiadomości	Źródła	Komentarz
1.	A	odtworzenie posiadanych informacji;	role społeczne;	KOSS, cz. 1: s. 31;	Odpowiedź A jest poprawna, ponieważ zgodnie z źródłem: "Życie społeczne przypomina teatr, w którym każdy człowiek musi dobrze odgrywać powierzoną mu rolę. Tyle że w odróżnieniu od aktora człowiek musi odgrywać wiele ról naraz. Jest więc równocześnie uczniem, synem, wnukiem [...]. Każda rola jest trochę inna, wymusza inny sposób zachowania. Inaczej przecież zachowujemy się na podwórku, inaczej w domu, a jeszcze inaczej na treningu sportowym".
2.	A	uogólnianie;	korupcja (formy, przyczyny, skutki); wydarzenia społeczne, polityczne i gospodarcze w Polsce i na świecie z okresu od 1 października 2016 r.;	KOSS, cz. 2: s. 22;	Odpowiedź A jest poprawna, ponieważ zgodnie z treścią źródła, "Może ona [tj. korupcja - CEO] przybierać różne formy, takie jak: [...] obsadzanie stanowisk znajomymi lub innymi osobami, które nie mają odpowiednich kwalifikacji."
3.	A	odtworzenie posiadanych informacji; wskazywanie przejawów;	samorządy terytorialne (rodzaje, zadania, zasady działania, organy, zasady wyboru, kompetencje); podział zadań między administracją samorządową a rządową w województwie;	KOSS, cz. 1: s. 60;	Odpowiedź A jest poprawna, ponieważ zgodnie ze źródłem "Z punktu widzenia decentralizacji władzy w państwie największe znaczenie ma samorząd terytorialny. Nie podlega on bezpośrednio władzom państwowym - ma własne zadania i uprawnienia". Rada gminy jest przykładem organu samorządu terytorialnego.
4.	A	odczytywanie podanych informacji;	opinia publiczna (czynniki kształtujące, sposoby wyrażania, procedury badawcze);	Materiał źródłowy.;	Odpowiedź A jest poprawna, ponieważ odsetek zdecydowanie popierających wprowadzenie zakazu wynosi 34%, a odsetek przeciwników wynosi 15%.
5.	D	odczytywanie podanych informacji;	opinia publiczna (czynniki kształtujące, sposoby wyrażania, procedury badawcze);	Materiał źródłowy.;	Odpowiedź D jest poprawna, ponieważ 21% badanych odpowiedziało, że nigdy nie robi zakupów w niedzielę. Pozostałych 79% respondentów (17% + 31% + 31%) zadeklarowało, że zdarza im się dość często / często / niezbyt często robić zakupy w niedzielę.
6.	D	odczytywanie podanych informacji;	opinia publiczna (czynniki kształtujące, sposoby wyrażania, procedury badawcze);	Materiał źródłowy.;	Odpowiedź D jest poprawna, ponieważ największa grupa respondentów (26%) wybrała odpowiedź „zdecydowanie korzystnie” w stosunku do osób zatrudnionych w handlu.
7.	C	odtworzenie posiadanych informacji;	sposoby wpływu na decyzje władz; organy władzy ustawodawczej, wykonawczej i sądowniczej (zadania, kompetencje, skład i cechy członków, zasady wyboru, sposoby działania i przypadki zakończenia sprawowania funkcji);	KOSS, cz. 1: s. 30;	Odpowiedź C jest poprawna, ponieważ zgodnie ze źródłem "projekt nowej ustawy mogą przedstawić także obywatele - Sejm jest zobowiązany do rozpatrzenia takiego obywatelskiego projektu, jeśli podpisało się pod nim co najmniej 100 tys. osób".
8.	A	wnioskowanie; uzasadnianie (w tym argumentowanie);	opinia publiczna (czynniki kształtujące, sposoby wyrażania, procedury badawcze);	przekazy medialne;	Odpowiedź A jest poprawna, ponieważ grupą najczęściej popierającą zakaz handlu w niedzielę są pracownicy usług, którzy dzięki wprowadzeniu zakazu zyskują niedzielę jako dzień wolny od pracy. Jednocześnie wprowadzenie zakazu jest mniej korzystne dla właścicieli firm - dla nich oznacza to ograniczenie liczby dni, w których klienci będą wydawali pieniądze - a co za tym idzie, możliwość zmniejszenia przychodów. Powyższe potwierdzają doniesienia medialne opublikowane po 30.09.2016.
9.	B	odtworzenie posiadanych informacji; odczytywanie podanych informacji;	opinia publiczna (czynniki kształtujące, sposoby wyrażania, procedury badawcze);	Materiał źródłowy;	Odpowiedź B jest poprawna, ponieważ zwolennicy PiS (wraz z SP i PR) oglądają najczęściej programy informacyjne emitowane przez TVP1 (38%) oraz TVP Info (17%), czyli nadawcę publicznego – Telewizję Polską.
10.	C	odtworzenie posiadanych informacji; odczytywanie podanych informacji;	partie polityczne (doktryny polityczne, przykłady w Polsce); organy władzy ustawodawczej, wykonawczej i sądowniczej (zadania, kompetencje, skład i cechy członków, zasady wyboru, sposoby działania i przypadki zakończenia sprawowania funkcji);	przekazy medialne; Materiał źródłowy;	Odpowiedź C jest poprawna, ponieważ w Sejmie swoich przedstawicieli ma pięć ugrupowań: PiS (wraz z SP i PR), PO, Nowoczesna Ryszarda Petru oraz Kukiz'15 i PSL. Programy informacyjne TVP1 wybierane są najczęściej przez przedstawicieli trzech z tych komitetów: PiS (wraz z SP i PR), Kukiz'15 i PSL.
11.	C	odtworzenie posiadanych informacji; odczytywanie podanych informacji;	partie polityczne (doktryny polityczne, przykłady w Polsce);	przekazy medialne; Materiał źródłowy;	Odpowiedź C jest poprawna, ponieważ analizując, kto udzielił odpowiedzi "Żadna z nich / nie oglądam telewizji", można zaobserwować, że najczęściej wybierana była ona przez przedstawicieli partii KORWIN (36%). Partia ta, względem pozostałych, prezentuje skrajne poglądy prawicowe (libertariańskie).
12.	C	odtworzenie posiadanych informacji; porządkowanie;	Solidarność (przyczyny powstania, charakter ruchu, działalność w latach 1980-1989); obrady Okrągłego Stołu (uczestniczące strony, skutki z uwzględnieniem przebiegu początku transformacji ustrojowej);	KOSS, cz. 1: s. 26;	Odpowiedź C jest poprawna, ponieważ Lech Wałęsa był prezydentem Polski w latach 1990-1995, Tadeusz Mazowiecki premierem w latach 1989-1991, Antoni Macierewicz jest obecnym ministrem obrony narodowej, a Wojciech Jaruzelski pierwszym prezydentem RP i jednym z przywódców PRL.

Zad.	Odp.	Umiejętności	Wiadomości	Źródła	Komentarz
13.	A	odtworzenie posiadanych informacji;	podział administracyjny Polski na poziomie województw i ich stolic;	atlas;	Odpowiedź A jest poprawna, ponieważ Kielce są stolicą województwa świętokrzyskiego, które nie jest wymienione w treści polecenia.
14.	A	odtworzenie posiadanych informacji; odczytywanie podanych informacji;	podział administracyjny Polski na poziomie województw i ich stolic;	atlas; Materiał źródłowy;	Odpowiedź A jest poprawna, ponieważ siedziba wojewody znajduje się w Gorzowie Wielkopolskim, a sejmiku w Zielonej Górze. Odpowiedź B jest błędna, ponieważ siedziba zarówno wojewody jak i sejmiku znajduje się w Gdańsku. Odpowiedź C jest błędna, ponieważ podane województwo nie istnieje - jego utworzenie jest dopiero postulowane. Odpowiedź D jest błędna, ponieważ siedziba zarówno wojewody jak i sejmiku znajduje się w Szczecinie.
15.	B	odczytywanie podanych informacji; interpretowanie;	podział administracyjny Polski na poziomie województw i ich stolic;	Materiał źródłowy;	Odpowiedź A jest błędna, ponieważ podany argument nie występuje w tekście. Odpowiedź B jest poprawna, ponieważ zgodnie z treścią źródła, "Istnienie w regionie koszalińskim ośrodka administracyjnego na poziomie wojewódzkim pomogłoby w rozwoju tej części ojczyzny - mówił we wrześniu w Koszalinie Kaczyński." Odpowiedź C jest błędna, ponieważ podany argument jest przedstawiany jako argument przeciw powstaniu nowego województwa.
16.	A	uogólnianie;	podział administracyjny Polski na poziomie województw i ich stolic;	Materiał źródłowy;	Odpowiedź A jest poprawna, ponieważ w drugim i czwartym akapicie wskazano argumenty dotyczące kosztów powołania województwa i odnoszące się do nieopłacalności jego powołania. Odpowiedź B jest błędna, ponieważ ten rodzaj argumentu występuje tylko raz (w odniesieniu do Kaszubów). Odpowiedź C jest błędna, ponieważ kwestie organizacyjne w postaci problemów z podziałem środków europejskich są wskazane tylko raz (w piątym akapicie).
17.	A	odczytywanie podanych informacji; interpretowanie;	podział administracyjny Polski na poziomie województw i ich stolic;	Materiał źródłowy;	Odpowiedź A jest poprawna, ponieważ nowe woj. warszawskie jest w całości otoczone obszarem woj. mazowieckiego.
18.	C	porównywanie;	cechy państwa;	KOSS, cz. 1: s. 82;	Odpowiedź C jest poprawna, ponieważ państwo charakteryzuje się 3 cechami: osiadłą ludnością, wydzielonym terytorium i suwerenną władzą sprawowaną nad obywatelami i terytorium. Z kolei samorząd terytorialny posiada osiadłą ludność, wydzielone terytorium i władzę, jednak posiadana władza nie jest suwerenna wewnętrznie - organy państwa ograniczają władzę samorządową.
19.	B	odtworzenie posiadanych informacji;	podział zadań między administracją samorządową a rządową w województwie;	KOSS, cz. 1: s. 62;	Odpowiedź B jest poprawna, ponieważ zgodnie ze wskazanym źródłem "Reprezentantem rządu w województwie jest wojewoda. Jako przedstawiciel rządu staje się on przede wszystkim strażnikiem interesów państwa jako całości. Wojewoda dba o to, by działania samorządu terytorialnego nie naruszały prawa."
20.	B	odtworzenie posiadanych informacji;	samorządy terytorialne (rodzaje, zadania, zasady działania, organy, zasady wyboru, kompetencje); wybory (sposób przygotowania i przeprowadzenia, cechy, rodzaje, prawa wyborcze);	KOSS, cz. 2: s. 29, 32.; KOSS, cz. 1: s. 74;	Odpowiedź B jest poprawna, ponieważ zgodnie z źródłem "Wybory parlamentarne oraz samorządowe odbywają się co 4 lata." Wybory prezydenckie są przeprowadzane co 5 lat.
21.	B	interpretowanie;	demokracja (rodzaje i ich zasady, historia w Polsce i na świecie, kryzys demokracji: legitymizacja władzy, populizm, ruchy skrajne – orientacja prawicowa i lewicowa, przyczyny, zagrożenia, przeciwdziałanie);	Materiał źródłowy.; KOSS cz. 1, s. 90;	Odpowiedź B jest poprawna, ponieważ zgodnie ze źródłem demokrację konstytucyjną (liberalną) cechuje to, że "decyzje są zgodne z wolą większości przy zachowaniu praw mniejszości". W tym przypadku prawa mniejszości (a konkretnie: prawo do życia) nie zostało zachowane. Odpowiedź C jest błędna, ponieważ zgodnie ze źródłem demokrację większościową cechuje to, że "decyzje są zgodne z wolą większości". Tak też było w tym przypadku - większość w głosowaniu zdecydowała o zjedzeniu człowieka.

Zad.	Odp.	Umiejętności	Wiadomości	Źródła	Komentarz
22.	C	odtworzenie posiadanych informacji; nazywanie;	klasyfikacja państw według: ustroju politycznego, formy państwa, ustroju ekonomicznego, jednolitości, stopnia scentralizowania, systemu partyjnego, systemu rządów);	KOSS, cz. 1: s. 83-84;	Odpowiedź B jest błędna, ponieważ zgodnie ze źródłem w przypadku autorytaryzmu "władze nie ingerują w ich [obywateli - CEO] życie codzienne". Odpowiedź C jest poprawna, ponieważ zgodnie ze źródłem totalitaryzm to taki ustrój, w którym "organy władzy poddają szczegółowej kontroli całe życie człowieka (światopogląd, życie prywatne, pracę i majątek)".
23.	A	nazywanie;	budżet gminy (sposób przyjmowania, dochody, wydatki);	KOSS, cz. 1: s. 67;	Odpowiedź A jest poprawna, ponieważ zaplanowane wydatki były wyższe od zaplanowanych dochodów, co jest definicją deficytu.
24.	D	odtworzenie posiadanych informacji;	sposoby wpływu na decyzje władz;	KOSS, cz. 1: s. 72.;	Odpowiedź D jest poprawna, ponieważ zgodnie ze źródłem demonstracja to sposób wywierania wpływu na władzę, który cechuje "przemarsz grupy mieszkańców ulicami miasta".
25.	B	odtworzenie posiadanych informacji;	organy władzy ustawodawczej, wykonawczej i sądowniczej (zadania, kompetencje, skład i cechy członków, zasady wyboru, sposoby działania i przypadki zakończenia sprawowania funkcji);	przekazy medialne;	Odpowiedź B jest poprawna, ponieważ jak wskazują przekazy medialne, funkcję Marszałka Sejmu sprawuje Marek Kuchciński.
26.	D	wskazywanie przykładów;	zasady ustrojowe i przejawy ich realizacji;	KOSS, cz. 2: s. 9;	Odpowiedź D jest poprawna, ponieważ NIK nie jest ani częścią władzy ustawodawczej (należącej do Sejmu i Senatu), ani wykonawczej (należącej do rządu i Prezydenta RP) ani sądowniczej (należącej do sądów i trybunałów).
27.	B	porządkowanie;	prawo (funkcje, podstawowe zasady, rodzaje prawa, źródła, hierarchia aktów prawnych, procedury przyjmowania konstytucji, umów międzynarodowych, ustaw, rozporządzeń, aktów prawa miejscowego);	KOSS, cz. 2: s. 12;	Odpowiedź B jest poprawna, ponieważ odpowiedź jest zgodna z obowiązującą hierarchią aktów prawnych, opisaną we wskazanym miejscu źródła.
28.	A	odtworzenie posiadanych informacji; selekcjonowanie;	partie polityczne (doktryny polityczne, przykłady w Polsce);	przekazy medialne;	Odpowiedź A jest poprawna, ponieważ przedstawiona osoba to Katarzyna Lubnauer, wiceprzewodnicząca Nowoczesnej - tj. jednej z partii opozycyjnych. Odpowiedź B jest błędna, ponieważ przedstawiona osoba to Mateusz Morawiecki, członek rządu. Odpowiedź C jest błędna, ponieważ przedstawiona osoba to Donald Tusk, który nie uczestniczy w polityce krajowej z racji pełnionej funkcji przewodniczącego Rady Europejskiej. Odpowiedź D jest błędna, ponieważ przedstawiona osoba to Anna Zalewska, członek rządu.
29.	A	uogólnianie;	mniejszości w Polsce (narodowe, etniczne, grupy migrantów);	KOSS, cz. 1: s. 152;	Odpowiedź A jest poprawna, ponieważ zgodnie z treścią źródła, "Ponadto w Polsce żyją też Łemkowie, Romowie (Cyganie), Tatarzy i Karaimi, którzy należą do tzw. mniejszości etnicznych, nieutożsamiających się z narodem posiadającym własne państwo."
30.	B	uogólnianie;	społeczeństwo otwarte i zamknięte (przykłady postaw);	KOSS, cz. 1, s. 164.;	Odpowiedź B jest poprawna, ponieważ podane hasło odnosi się do niechęci wobec osób o innym pochodzeniu (arabskim) i innej orientacji seksualnej (homoseksualnej).
31.	C	odtworzenie posiadanych informacji;	wydarzenia społeczne, polityczne i gospodarcze w Polsce i na świecie z okresu od 1 października 2016 r.;	przekazy medialne;	Odpowiedź C jest poprawna, ponieważ Juan Manuel Santos jest prezydentem Kolumbii, reprezentującym rząd w negocjacjach dot. zawarcia porozumienia pokojowego z FARC.
32.	D	wskazywanie przykładów;	podmioty działające w sferze publicznej (zadania, formy działania, przykłady);	KOSS, cz. 1: s. 116;	Odpowiedź D jest poprawna, ponieważ samorząd gminny i bezpośrednio związane z nim organy są częścią administracji publicznej.
33.	A	odtworzenie posiadanych informacji;	stowarzyszenia (rodzaje i ich cechy, sposób zakładania);	KOSS, cz. 1: s. 122;	Odpowiedź A jest poprawna, ponieważ zgodnie z treścią źródła, "W Polsce istnieją stowarzyszenia zwykle (do ich utworzenia wystarczy grupa trzech osób, jednak takie stowarzyszenia nie mogą prowadzić działalności gospodarczej, to znaczy, że nie wolno im przyjmować darowizn czy dotacji ani zawierać żadnych umów; mogą utrzymywać się jedynie ze składek członkowskich) i rejestrowane (mają większe możliwości działania, ale do ich utworzenia potrzeba grupy składającej się z co najmniej 15 obywateli)."

Zad.	Odp.	Umiejętności	Wiadomości	Źródła	Komentarz
34.	B	wskazywanie zależności;	stowarzyszenia (rodzaje i ich cechy, sposób zakładania);	Materiał źródłowy;	Odpowiedź A jest błędna, ponieważ tendencja uległa zmianie w 2008 r. (z rosnącej na malejącą). Odpowiedź B jest poprawna, ponieważ trend jest rosnący. Odpowiedź C jest błędna, ponieważ ta kategoria nie jest przedstawiona w podziale na lata. W związku z tym nie można wnioskować o żadnej tendencji dot. tej kategorii.
35.	otwarte	wskazywanie przykładów;	konstytucyjne prawa i obowiązki obywatela Polski;	materiał źródłowy;	Każda odpowiedź podająca nazwę istniejącej organizacji społecznej jest uważana za poprawną (za taką odpowiedź uczestnikowi przyznaje się 1 pkt.). Przykładami takich organizacji są: - samorząd uczniowski - związek wyznaniowy, np. Kościół katolicki, prawosławny itp. - Związek Harcerstwa Polskiego, Związek Harcerstwa Rzeczypospolitej - uczniowski klub sportowy
36.	otwarte	formułowanie własnego stanowiska (w tym wartościowanie); uzasadnianie (w tym argumentowanie);	rozwiązywanie sporów, prawa obywateli w stosunku do organów władzy/urzędów;	KOSS, cz. 1: s. 20-21.;	W zadaniu oceniane jest (1) fakt zabrania stanowiska w sprawie oraz (2) podanie co najmniej dwóch argumentów popierających dane stanowisko. W przypadku spełnienia obu tych kryteriów przyznawany jest 1 pkt. W przypadku częściowego lub całkowitego niespełnienia obu kryteriów (np. podanie tylko jednego argumentu) przyznawanych jest 0 pkt. Przykład odpowiedzi: Uważam, że decyzja powinna zostać zaakceptowana przez wszystkich, tj. powinna zapaść w drodze konsensusu. Dzięki temu każdy będzie zadowolony z wyboru. Poza tym, rodzice pokażą dzieciom, że traktują ich partnersko, a to wzmocni zaufanie dzieci do rodziców.
37.	otwarte	wskazywanie przykładów;	role społeczne;	KOSS, cz. 1: s. 32;	W zadaniu oceniane jest (1) fakt wskazania konfliktu ról społecznych oraz (2) opisanie tego konfliktu. W przypadku spełnienia obu tych kryteriów przyznawany jest 1 pkt. W przypadku częściowego lub całkowitego niespełnienia obu kryteriów (np. nazwanie tylko ról - uczeń i syn) przyznawanych jest 0 pkt. Przykład odpowiedzi: Przykładem konfliktu ról jest sytuacja, w której chcę spotkać się z kolegami na grę, ale muszę uczyć się do klasówki z historii. Wtedy dochodzi do konfliktu ról między rolą kolegi a rolą ucznia.
38.	otwarte	wskazywanie przykładów; formułowanie własnego stanowiska (w tym wartościowanie); uzasadnianie (w tym argumentowanie);	samorząd uczniowski (władze, prawa ucznia, formy działania);	KOSS, cz. 1: s. 45-46.;	W zadaniu oceniane są (1) fakt wskazania dwóch przykładów działań, które samorząd uczniowski może podjąć oraz (2) wyjaśnienie, dlaczego ich podjęcie jest wskazane. W przypadku spełnienia obu tych kryteriów przyznawany jest 1 pkt. W przypadku częściowego lub całkowitego niespełnienia obu kryteriów (np. podanie i wyjaśnienie tylko jednego działania, podanie dwóch działań bez wyjaśnienia) przyznawanych jest 0 pkt. Przykład odpowiedzi: Uważam, że zarząd samorządu uczniowskiego powinien zorganizować wieczór filmowy w naszej szkole oraz lekcję WF-u dla każdej klasy ze znanym sportowcem. Dzięki wieczorowi filmowemu będziemy mogli się lepiej poznać z innymi klasami, a udział sportowców w lekcji WF zachęci nas do ćwiczenia – teraz wielu osobom się nie chce.

Zad.	Odp.	Umiejętności	Wiadomości	Źródła	Komentarz
39.	otwarte	uzasadnianie (w tym argumentowanie);	samorząd uczniowski (władze, prawa ucznia, formy działania); postawa obywatelska;	KOSS, cz. 1: s. 118-119;	<p>W zadaniu oceniane jest fakt podania dwóch argumentów, które będą odpowiadały na problemy opisane w zadaniu (stanowisko "jeden głos nie ma znaczenia" oraz "samorząd uczniowski nic nie może zrobić). W przypadku sformułowania po jednym argumencie wskazującym na błędność tych tez, przyznawany jest 1 pkt. W przypadku częściowego lub całkowitego niespełnienia tego kryterium (np. odniesienie się tylko do jednego problemu, podanie argumentów nie na temat) przyznawanych jest 0 pkt.</p> <p>Przykład odpowiedzi:</p> <p>1) Nie jest prawdą, że twój głos niczego nie zmieni. Jeśli pomyślałoby tak kilkadziesiąt osób, to brak ich głosów mógłby mieć znaczący wpływ na wynik wyborów.</p> <p>2) Nie jest prawdą, że zarząd samorządu uczniowskiego nic nie może zrobić. Przykładem tego, co może zrobić, jest zorganizowanie jakiegoś wydarzenia w naszej szkole, wybranie rzecznika praw ucznia, wydanie gazetki szkolnej lub prowadzenie - jako zorganizowana reprezentacja uczniów - negocjacji z dyrekcją ws. długości przerw obiadowych.</p>
40.	otwarte	uzasadnianie (w tym argumentowanie);	opinia publiczna (czynniki kształtujące, sposoby wyrażania, procedury badawcze);	przekazy medialne;	<p>W zadaniu oceniane jest (1) fakt zabrania stanowiska w sprawie oraz (2) podanie co najmniej dwóch argumentów popierających dane stanowisko. W przypadku spełnienia obu tych kryteriów przyznawany jest 1 pkt. W przypadku częściowego lub całkowitego niespełnienia oby kryteriów (np. podanie tylko jednego argumentu) przyznawanych jest 0 pkt.</p> <p>Przykłady odpowiedzi:</p> <p>(1) Jestem przeciwna wprowadzeniu zakazu. Uważam, że powinna być możliwość robienia zakupów w niedzielę - często dla wielu osób to jedyny dzień, w którym mogą zrobić zakupy (np. kupić sprzęt sportowy). Ponadto wprowadzenie zakazu może przyczynić się do zwolnień pracowników (będzie mniej godzin do wypracowania), co zwiększy poziom bezrobocia.</p> <p>(2) Jest za wprowadzeniem zakazu, ponieważ dzięki temu pracownicy sklepów będą mogli spędzić czas z rodziną, na co nie mają czasu w tygodniu. Ponadto uważam, że wprowadzenie zakazu pozytywnie wpłynie na sposób spędzania czasu przez rodziny ze sobą - zamiast iść na zakupy, mogą iść np. na spacer lub wspólnie pograć, co według mnie ma większą wartość niż robienie zakupów.</p>